

Rozšiřování Evropské unie

1989 – pád komunistických režimů v zemích střední a východní Evropy

Východiska a podmínky rozšiřovacího procesu

- Zasedání Evropské rady v roce 1993 v Kodani=>**kodaňská kritéria** jakožto **podmínka vstupu do EU**
- **!!!Kodaňská kritéria nejsou to samé jako maastrichtská (konvergenční) kritéria!!!**
- Zatímco maastrichtská kritéria slouží pro posouzení připravenosti/nepřipravenosti na vstup do eurozóny, kodaňská kritéria slouží pro posouzení připravenosti na vstup do EU

Kodaňská kritéria pro vstup do EU

1. *„stabilita institucí zajišťujících demokracii, právní stát, dodržování lidských práv a práv menšin,*
2. *existence fungující tržní ekonomiky a schopnost vyrovnat se s konkurenčním prostředím trhů EU,*
3. *schopnost převzít závazky vyplývající z členství, včetně cílů politické, hospodářské a měnové unie“.*
4. *členství vyžaduje, aby kandidátské země prokázaly vytvoření podmínek pro vznik odpovídajících administrativních a právních struktur nutných pro efektivní zavádění legislativy ES.*

Problémy spojené s rozšířením

- Politická nevyzrálost zemí střední a východní Evropy (dědictví komunismu)
- Ekonomická zaostalost
- Nesourodá skupina (po ekonomické i politické stránce)
- Nejproblémovější byly (a jsou) Turecko a Kypr

Asociační proces ČR k EU

○ 1994-1997

Předvstupní strategie

- Evropská dohoda
- Bílá kniha
- Phare
- Strukturovaný dialog

○ 1998-2004

Proces přistoupení

- Přístupové partnerství
- Národní program
- Phare
- Hodnocení postupu
- Vyjednávání o vstupu

Asociační dohody

Nazývají se také jako *Evropské dohody*

Obsahovaly:

- Vytvoření pásma volného obchodu do 10 let
- Široce koncipovaná hospodářská spolupráce
- Vytvoření podmínek pro politický dialog
- Asymetrické pojetí liberalizace (ve prospěch zemí S a V Evropy)
- Harmonizace práva a technických norem

Historie Evropských dohod

Země	Datum podpisu	Vstup v platnost
Maďarsko	12/91	2/94
Rumunsko	2/93	2/95
Polsko	12/91	2/94
Bulharsko	3/93	2/95
ČR	10/93	2/95
SR	10/93	2/95
Lotyšsko	6/95	2/98
Litva	6/95	2/98
Estonsko	6/95	2/98
Slovinsko	6/96	2/98
Turecko	9/63	12/64
Malta	12/70	04/71
Kypr	12/72	06/73

Předvstupní strategie - strukturované vztahy

- Snaha o dialog s kandidátskými zeměmi a vytvoření klimatu důvěry a stability
- Současně také omezit rivalitu mezi kandidátskými zeměmi a posílit jejich vzájemnou spolupráci
- Pozice kandidátských zemí byla ale pouze pozorovací=>nebyla moc účinná a byla nahrazena tzv. přístupovým partnerstvím

Předvstupní strategie - **Bílá kniha**

- **!!!není to ale Bílá kniha z roku 1985!!!**
- Dokument, který sloužil jako průvodce v procesu přibližování se EU
- Byla přijata v roce 1995
- **Cílem bylo dosáhnout sblížení legislativy těchto zemí s legislativou Společenství, zejména v oblasti hospodářské soutěže, sociální politiky a politiky životního prostředí**

Předvstupní strategie - PHARE

- Pologne-Hongrie: **A**sistance pour la **R**estructuration **É**conomique
- Fond **Phare** byl založen v roce 1989 původně pouze pro Polsko a Maďarsko, avšak postupně i další přistupující země začaly čerpat z tohoto fondu. Z fondu Phare byly financovány projekty, které napomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a západní Evropy.
- **1997** – reforma a nové zaměření fondu – pomoc EU se zaměřuje na plnění stanovených priorit pro vstup do EU

Proces přistoupení – **AGENDA 2000**

- Dokument přijatý v roce 1997
- Řeší dvě klíčové otázky:
 1. ***Přípravenost Unie na rozšíření***
 2. ***Přípravenost kandidátských zemí***
- Součástí Agendy 2000 je i tzv. nulové hodnocení pokroku kandidátských zemí v přípravě na vstup do EU, poté Komise každoročně vydává v listopadu Pravidelné hodnocení

Proces přistoupení – **AGENDA 2000**

- v průběhu jednání je možné se, ve zdůvodněných případech, dohodnout na **přechodných opatřeních** – nikoliv však na zneplatnění některých pravidel pro danou zemi
- Zavedení **přístupového partnerství**
- Výhody a náklady (rozpočet), zemědělství, jaderná energetika, spory se sousedy

Proces přistoupení – screening

- Jedná se o analýzu legislativy kandidátských zemí a její srovnání s dosavadní legislativnou Společenství
- jedná se vlastně o prověrku národní legislativy a její porovnání s aquis EU.
- Celkem 31 kapitol
- Začal v březnu 1998, ukončen v červenci 1999.

Proces přistoupení – **twinning**

- Cílem bylo napomáhat kandidátským zemím při vytváření moderní a efektivní administrativy
- Jedná se o *dlouhodobou asistenci* (nejméně 12 měsíců) zahraničních odborníků ve státních institucích kandidátských zemích (např. německý expert na ministerstvu financí, či francouzský expert na ministerstvu zemědělství apod.)

Přístupové partnerství

klíčový prvek nové strategie – posílené předvstupní strategie. Je to dokument, jehož smyslem je vytvořit rámec zahrnující všechny aktivity realizované za účelem vstupu do EU v kandidátské zemi. Měl mobilizovat kandidátské země a zaměřit jejich činnost jedním směrem. Komise jej stanovila zvlášť pro každou kandidátskou zemi (priority, časový plán a mezicíle)

Národní program

- ***Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii*** – National program of Acceptation Acquis (**Národní program**) se začal zpracovávat už jako reakce na Bílou knihu a dále byl postupně upřesňován v souvislosti s hodnocením Přístupového partnerství a výsledky screeningu. První verze byla dopracována už v souvislosti s hodnocením ČR v rámci Agendy 2000. Poté každoročně upřesňován.
- Národní program obsahoval **preambuli a 26 kapitol**, které pokrývaly problematiku *acquis communautaire* a současně odpovídaly kapitolám Posudku EK k žádosti ČR o členství.
- „zrcadlový“ dokument přístupového partnerství

Finanční pomoc EU

- **PHARE** běžel i nadále, došlo ale k jeho reorientaci
- **ISPA** (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) – nový program na podporu ochrany životního prostředí a infrastruktury, ročně přibližně 1040 mil. Eur (ČR asi 70 mil. eur ročně)
- **SAPARD** (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) – nový program na podporu zemědělství a venkova, přibližně 520 mil. eur ročně (ČR asi 22 mil. eur ročně)

Proces přistoupení

- Počátek přístupového procesu je 31.3.1998, kdy Komise rozhodla o zahájení s tzv. **lucemburskou skupinou** (Maďarsko, Polsko, Česko, Estonsko, Kypr a Slovinsko)
- Prosinec 1999 – lucemburská skupina rozšířena o Slovensko, Rumunsko, Maltu, Bulharsko, Lotyšsko, Litvu (**helsinská skupina**)
- Skončila tak diferenciací kandidátských zemí

Proces přistoupení

- Samotné vyjednávání s ČR začalo v listopadu 1998
- Hlavním vyjednávačem za ČR byl jmenován ***Pavel Telička*** (1.náměstek ministra zahraničí)
- Jak EU, tak kandidátská země si vypracovala u každé kapitoly vlastní stanovisko, tzv. ***poziční dokument***
- Jednání bylo poměrně tvrdé

Proces přistoupení – proces přijímání

- **2001** zasedání Evropské rady v Goteborgu=>EU se bude rozšiřovat a je zapotřebí ho završit tak, aby se mohli noví členové zúčastnit voleb do Evropského parlamentu
- **2001** prosincové ER zasedání v Laakenu=>Rumunsko a Bulharsko nejsou zatím připraveny na vstup=>vypadly ze skupiny
- **Prosinec 2002** – zasedání v Kodani=>***definitivní rozhodnutí o přijetí nových členských zemí do EU (v květnu 2004)***
- Rumunsko a Bulharsko měly vstoupit až v roce **2007**, Turecko zůstalo jen oficiálním kandidátem na vstup

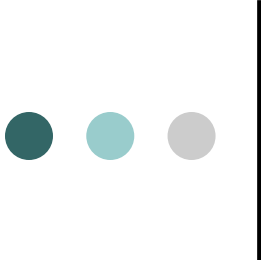
Proces přistoupení – Smlouva o přistoupení

- Byla sjednána jako jedna smlouva pro všech 10 nových členských zemí
- Stávající členské země se vyjádřily v rámci COREPERu, pak souhlasil Evropský parlament=>proces přijetí kandidátských zemí na straně EU uzavřela svým rozhodnutím Rada EU
- **Duben 2003** smlouva podepsána v Athénách
- Poté ratifikační proces v kandidátských zemích a stávajících členských zemích, zpravidla pomocí referenda

Proces přistoupení – proces přijímání

- Přijetí politického stanoviska nejvyšších politických představitelů členských států EU.
- Závěrečné stanovisko Evropské komise
- Vyjevení stanovisek členských států v Radě EU, zákonodárného orgánu Společenství, stvrzené jednomyslným hlasováním o každém z kandidátských států.
- Zahájení ratifikačního řízení na několika úrovních:
 1. Ratifikace Evropským parlamentem
 2. Ratifikace parlamentem daného kandidátského státu,
 3. Ratifikace parlamenty všech členských států Unie,
 4. Podepsání smlouvy o přistoupení k Evropské unii.

Stát	Datum konání referenda	Účast v %	ANO v %	NE v %
Česko	13. - 14. června 2003	55,21	77,33	22,67
Estonsko	14. září 2003	64,02	66,84	33,16
Maďarsko	12. dubna 2003	45,6	83,76	16,24
Kypr	Referendum se nekonalo, vstup byl jednomyslně schválen kyperským parlamentem			
Lotyšsko	20. září 2003	72,5	67,0	33,0
Litva	10. - 11. května 2003	63,3	89,82	8,85
Malta	8. března 2003	91	53,6	46,4
Polsko	7. - 8. června 2003	58,85	77,45	22,55
Slovensko	16. - 17. května 2003	52,15	92,46	6,2
Slovinsko	23. března 2003	60,3	89,6	10,4

	Rozloha) (km²	Počet obyvatel (v tis.)	HDP (v mld. euro)	Podíl na HDP EU - 15 v %
Česko	78 864	10 243	73,874	0,81
Bulharsko	110 912	8 211	17,870	0,23
Estonsko	45 100	1 359	6,803	0,07
Kypr	9 251	757	10,768	0,12
Litva	65 200	3 460	15,045	0,16
Lotyšsko	64 600	2 346	8,940	0,10
Maďarsko	93 032	10 065	67,328	0,74
Malta	316	395	4,204	0,05
Polsko	323 250	38 641	192,976	2,11
Rumunsko	237 500	22 458	48,954	0,54
Slovensko	49 036	5 391	25,125	0,27
Slovinsko	20 256	1 992	23,472	0,26
Turecko	780 576	64 330	210,138	2,3
13 kandidátských zemí	1 877 893	169 648	705,497	7,71
Evropská unie – 15	3 234 797	378 936	9147,405	100

Skupinový snímek účastníků summitu v Dublinu, kterým 1. května vyvrcholily oslavy rozšíření Evropské unie

Vlajku Evropské unie vztyčují (zleva) Vladimír Špidla, Gerhard Schröder, Leszek Miller a Günter Verheugen, kteří ještě před odjezdem na summit v irském Dublinu 1. května oslavili rozšíření EU v česko-polsko-německém Trojmezí mezi Hrádkem nad Nisou, Žitavou a Bogatyní.

Mávající davy na Staroměstském náměstí v Praze, kde se 30. dubna večer konal slavnostní koncert u příležitosti vstupu ČR do EU.

Premiér Vladimír Špidla zdraví občany, kteří v noci na 1. května na pražském Staroměstském náměstí slavili vstup Česka do Evropské unie.

Prezident Václav Klaus se 30. dubna na pražském Staroměstském náměstí pozdravil s lidmi, kteří sem přišli oslavit vstup Česka do Evropské unie.

Země na cestě k členství v EU

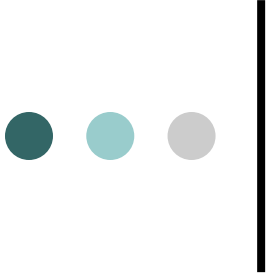
- **2007** vstup Bulharska a Rumunska
- **Kandidátské země** – Turecko, Makedonie, Chorvatsko, Srbsko, Island a Černá Hora
- +Tzv. ***potenciální kandidátské země*** – Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo?
- **2013** vstupuje Chorvatsko

Země na cestě k členství v EU

- Se zeměmi Balkánu zahájen tzv. **proces stabilizace a přidružení** (SAP) – mír, stabilita, svoboda, bezpečnost atd.
- Hlavním cílem je uzavření dohody o stabilizaci a přidružení (období asociačních dohod)
- Tyto země získaly přístup na trhy Společenství a také finanční pomoc
- Phare, ISPA, SAPARD od 1.1.2007 nahrazeny jednotným programem **IPA** (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) v období 2007-2011 celkem 7,6 mld. eur

To je pro dnešek vše,
děkuji za pozornost 😊